

**Izhaja vsaki dan.**  
Izdi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri. ob ponedeljkih ob 3. uri zjutraj.  
Prezračne številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotina) v vsaki tobakarni v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.  
Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 4. večer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto peti; poslanice, smrtice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.  
TELEFON šte. 1157.

# Edinost

Glasilko političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

**Naročnina znaša**  
za vse leto 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Naročbe brez doposlane naročnine se uprava ne ozira. Za dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovani listi se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.  
**UREDNIŠTVO:** ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.)  
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.  
Poštno-hranilnični račun št. 652.641.

## Dogodki na Ruskem.

### Otvoritev politehnike v Rigi.

RIGA 24. Predavanja na tukajšnji politehniko prične jutri. Dijaki so se odzvali pozivu upravnega sveta ter so pripravljene poslušati predavanja.

### Polki na Finsko.

RIGA 24. Dva rezervna polka, ki sta bila dosedaj tukaj v posadki, bosta premeščena na Finsko.

### Potovanje carske rodbine.

VARŠAVA 24. Potovanje carske rodbine v lovski grad Spala pri Skierniewicach je odgodjeno.

## Brzobjavne vesti.

### Pogajanja s koalicijo so se razbila.

DUNAJ 24. Cziraky je bil danes ob 8. uri zjutraj vsprejet od cesarja v daljši avdienci. Ob 10. uri se je Cziraky sestal na konferenci z voditelji koalicije, ki je trajala poldrugo uro. Nato je bil Cziraky ob 12. uri opoldne zopet vsprejet od cesarja v enourni avdienci, kjer je poročal o izidu konference. Ob 3. uri popoldne so se vsi voditelji koalicije vrnili v Budimpešto, razun Appony-a, ki se je podal k neki rodbini v Weidlingen. Kmalu po odhodu voditeljev koalicije, je Cziraky prišel v hotel, in je tu oddal svoje karte, ker ni našel več voditeljev koalicije.

BUDIMPEŠTA 24. »Magyar Ország« poroča, da so voditelji koalicije izročili Cziraky-ju pismen odgovor, v katerem z globokim obžalovanjem izjavljajo, da ne morejo zastopniki koaliranih strank večine v parlamentu vsprejeti vlade na temelju pogojev priobčenih jim na večerajšnji avdienci. Omenjeni pogoji da so v nasprotju s prepričanjem voditeljev parlamentarne večine in tudi z izidom volitev.

### Bolgarski knez Ferdinand v Parizu.

PARIZ 24. Diplomatični agent bolgarski, dr. Zolotovič, je nasproti nekemu uredniku »Journal des débats« izjavil, da nima obisk kneza Ferdinanda v Parizu nikakega političnega oziroma diplomatskega značaja. Knez goji za Francijo globoko simpatije in odkritosrčno prijateljstvo za predsednika Loubeta, katerega hoče posetiti prej, nego mine njegova doba pred sedništva. Ob tej priliki se hoče knez tudi zahvaliti francoski vladi za nje velikodušno vedenje v makedonski stvari.

Popolnoma izmišljene so govorice, da sproži knez povodom svojega poseta vprašanje glede kraljevega naslova oziroma glede finančnih stvari Bolgarske. Bolgar-

ska je še le lani najela več posojilo, in kneževina bolgarska se tekom časa sama od sebe spremeni v kraljestvo.

### Sporazumljenje med Švedsko in Norvežko.

KARLSTAD 24. Konferenca je bila sinoči malo pred 6. uro dovršena. Uradno se poroča, da se je posrečilo priti do sporazumljenja. Zapisniki se početkom prihodnjega tedna objavijo istočasno v Sokholmu in v Kristijaniji.

KARLSTAD 24. Ko so delegatje zapustili poslopje, v katerem se je vršila konferenca, je velika množica ljudstva priredila švedskim delegatom živahne ovacije. Norveški delegatje so odpotovali ob 6. in pol uri; ob njihovem odhodu ni bilo nikakih demonstracij. Švedski delegatje so zapustili Karlstad ob polnoči.

### Tuje roke v ruskih nemirih.

Pod tem naslovom so »Moskov. Vedom.« priobčile članek, v katerem skušajo dokazati, da je Angležka imela svojo roko tudi v ruskih nemirih. Svojo trditve naslavlja list na nastopne momente: Takoj ob pričetku nemirov so znani agitatorji na Angležkem javno nabirali denar za povspenjanje nemirov na Ruskem.

Neka ruska brzobjavna agentura je že meseca marca poročala, da je bilo v to svrhu nabranih 900.000 funtov sterlingov, torej približno 9 milijonov rubljev. Že mnogo let obstoji v Londonu »Zveza prijateljev ruske svobode«, ki ni sestavljena samo iz ruskih emigrantov, narveč in poglavito iz znanih in v visokih službah nahajajočih se Angležev. Predsednik društva je bil dolgoletni predsednik narodno liberalne zveze, člani so bili pa tako znani možje, kakor učenjak Sir Frederik Pollok, katerega je celo angleška vlada vpraševala za svet, urednik lista »Contemporary Review« in drugi. To društvo, ki je povzročilo na Ruskem revolucionarne zarote in pomagalo kaznjencem v Sibiriji do bega, je početkom tekočega leta posebno pridno nabiralo denar, izlasti v svrhu revolucionarne propagande v ruski armadi. Hvalili so se celo, da ta propaganda pokazuje dobre uspehe. Vsa protiruska društva na Angležkem so v tesnih zvezah s židovskimi in frimasonskimi organizacijami, ki so si stavile za nalogo, da bodo delovale za polaganje razsutje Rusije. Te organizacije bi imele težavneje stališče za boj proti Rusiji, ako ne bi uprabljale Anglije kakor svojo podlago. Da si to podlago še ojačijo, so se te organizacije prizadevale, da so proti Rusiji nahajalske angleško javno mnenje. V tem

oziru so v raznih slojih angleške družbe dosegli brezdvomnih uspehov. Celotno v angleških konservativnih listih je bilo najti člankov, ki niso samo opravičevali ruskih političnih umoritev, ampak so jih naravnost hvalili. Tako se je zgodilo v listu »Monthly Review«. Povzročitelj grozne dinamitne eksplozije v petrograjskem hotelu »Bristol«, je imel angleški potni list, glaseči se na Mac Rukoka. Ko so se mornarji s »Potemkina« izkrcali v Romunski, je angleški generalni konzul v Galacu kazal najtopleje sočutstvo do puntarskih mornarjev in je enega njih celo vsprejel. »Potemkin« je došel v Odeso o času, ko sta bila v luki dva angleška parnika, ki sta se precej sumljivo vedla. Eden teh parnikov je bil v zvezi s »Potemkinom« drugi je pa streljal na naše gasilce, ko so isti prišli gasit goreče magazine. List »Zarje« zatrjuje, da je neka visoka aristokratinja vsprejela v svojih salonih anarhista Gapona. Vse to so si dovolili Angleži, ko so se še bali Rusije, ko je nje mednarodna veljava še velika. Kaj se zgodi sedaj, vprašuje list, ko je Witte v Portsmouthu sklenil mir, radi katerega so bili Angleži in Židje tako razveseljeni, da se še do danes niso osvestili.

### Ratifikacija mirovne pogodbe.

Iz Petrograda javljajo od 23. t. m.: Originalni tekst mirovne pogodbe in zapisnikov je prinesel v Petrograd tajnik Planson, ki se je po najkrajši poti preko Plymoutha povrnil iz Amerike. Planson je vse dokumente dne 21. t. m. uročil grofu Lamsdorffu, ki jih izroči carju.

Kakor piše »Slovo«, se bo ratifikacija mirovne pogodbe izmenila brzobjavnim potom, takoj ko dospejo japonski mirovni komisarji v svojo domovino, in sicer na način, da bo ruska vlada po francoskem poslaniku v Tokiju, japonska pa po ameriškem poslaniku v Petrogradu sporočila svojemu bivšemu nasprotniku fakt izvršene ratifikacije.

### Drobne politične vesti.

Grška in Romunska. Iz Bukarešte poročajo »Voss. Zeitung«: Odhod grškega odposlanca Tombazisa, ki ni ostavil nobenega zastopnika, se smatra v tukajšnjih krogih za dejstvo, da so popolnoma prekinjeni diplomatski odnosi med Grško in Romunsko. To postopanje Grške je presenetilo, ker ni ista imela za to nikakega nujnega povoda in je vse kazalo, da se posreči vzdržati med obema državama normalne razmere. Oficijelno se ta fakt ni objavil.

— Saj je to zapisano na dlani, se je razsrdil Prišlin zopet. Duhovni gospodi mora biti prvi zakon ta, da kvarijo Gričanom posel pri vsakih vratih! Kjer-koli moreš vreči Gričanom poleno pod noge, vrzi je! Kjer-koli moreš odtrgati kamen od njihove trdnjave, odtrgaj ga! Kjer-koli moreš razdreti kak privilegij njihov, razderi ga! Njihovo pravo se bo krčilo in sušilo, tvoje bo rastle in cvetelo, in ti boš gospodoval. Jaz sem se držal tega od nekdaj, pa sem Gričane tepel, mučil in jim povzročil mnogo hudega. Jaz ti pravim, da duhovniki in kramarji ne morejo mirno skupaj živeti. Mora pojesti ali ta onega, ali oni tega. Potem se le bo mir.

— Rekli bi, je začel škof pritrditi z glavo, da govoriš modro in pametno. Ali mi ali oni — to je povsem prav.  
— Pa reci, škof, ni-li tebi in kapitelju zagrebškemu v dolžnost skrbeti za to, da vi ne propadete, da vstanete na vrhu in da zmotate meščane pod-se?  
— Seveda, je potrdil škof zopet.  
— Z lepó ali grdo?  
— Da, da, da, Grga moj!

Demisija bolgarskega ministrskega predsednika. Iz Sofije poročajo od 23. t. m.: Kakor se zagotavlja, je baje ministrski predsednik Petrov podal demisijo. Ako knez vsprejme demisijo, potem postane ministrski predsednik Petkov, minister notranjih stvari.

Nemški prestolonaslednik, ki je sedaj stotnik v prvem pruskem gardnem polku, bo v kratkem imenovan majorjem.

Francija in Italija v Tunisu. Kakor poročajo pariški listi iz Tunisa, je italijanska vlada kupila pri Sfaxu več zemljišč, kjer namerava zgraditi novo šolo. Vsled tega so francoski naseljenci v Tunisu protestirali proti vedno rastočemu številu italijanskih šol v Tunisu.

Spremembe na najvišjih mestih v Hrvatski. »Obzorje« piše, da bo predsednikom stola sedmorice imenovan dr. Aleksander Rakodczany, svetovalec Adolf Mošinski pa predstojnikom oddelka za uk in bogočastje.

## Jezikovne razmere na c. kr. okr. sodniji v Kopru.

Že zopet moramo opozoriti merodajne oblasti na nekatere nerednosti, ki se godijo na tej sodniji. Sicer ne prinesemo na dan nič novega, ampak ponoviti hočemo staro tožbo in staro zahtevo.

Tržaški slovenski odvetniki vlagajo (to se umeje) vse prošnje, tožbe i. t. d. na slovenskem jeziku. Ko prihaja do razprave se tudi dotični sodnik poslužuje slovenskega jezika in tudi zapisnik pišejo v tem jeziku. To zadnje pa velja samo za slučaje, ko je navzoč slovenski zastopnik strank! Ako pa so stranke same, ne gleda se na jezik strank, ampak pišejo v italijanskem jeziku. Tako vsaj se trdi. Sicer pa stoji dejstvo, da je »Edinost« že mnogokrat pisala o tem in da se ni oporekalo nikdar od nobene strani. Iz tega sledi torej jasno, da pred odvetniki imajo rešpekt, pred strankami pa ne! Nasproti tem so gospodje uradniki — komandanti! Mi mislimo, da bi morali tudi strankam vstrezati v jezikovnem pogledu, tudi če jih ne zastopajo odvetniki. Je li tako postopanje nepristransko?

In uradniki morajo biti nepristranski! Zakaj pa gospodje na sodniji koperski, ki znajo slovensko, ne uradujejo z italijanskimi strankami — po slovensko?! Zakaj ne pišejo zapisnika na slovenskem jeziku?! Že čujemo odgovor: Ker bi bilo to krivično! Ali če isti gospodje za slovenske stranke pišejo italijanski, se jim zdi to prav, v redu in — pravično!

— Ali s prevaro, ali zvijačnostjo?  
— Da, da, Grga moj!  
— Ali po ravni poti, ali po ovinkih?  
— Da, da, da!  
— Nu, je vskliknil Grga v smehu, tu vidiš sam, mili gospodar, da je prišlo na moje. Požuri se, rotim te, da te Gričani ne prečečejo, ker sicer bo slabo za te in za cerkev zagrebško.

— Kako? je vprašal škof zategovaje.  
— Ko se prvičkrat snideš z novim banom, gospod škof, preizkušaj ga z jezikom, ker se lonec poizkuša s prstom, je-li cel, ali pa pušča kje? Prouči slabo stran, škof, in po tem pripravi svojo podkupnino. Ne kremži se tako, škof Ivan, in ne srdi se na-me, saj nisem jaz kriv, da so ljudje lakomni in grabežljivi. Al vem, da so, in da se človek mora podajati njihovi naravi ako se hoče potiskati skozi ta svet. Slušaj mene, jaz sem izkusil to ob sto prilikah. A sedaj z Bogom! Odhajam po svojem, to se pravi: po tvojem opraviilu.

(Pride se.)

## PODLISTEK.

300

## Prokletstvo.

Izgodovinski roman Avgusta Šenoa. — Nadaljeva. in dovršil I. E. Tomič.

Prevel M. O. — O.

— A čemu ga loviti, na kaj ga hočeš loviti, je odgovoril škof jezno, kakega opravila imamo žnjim?

— E mnogo posla, je pokimal Prišlin, ban je vendar glava kraljevine, a to ni šala.

— Ali kralj ga more zapoditi vsaki hip: nikdo ne banuje dolgo.

— A mari ne more kralj zapoditi tudi škofa? ga je ujel Grga. Glej le svojega prednika Pavla Horvata. Res je sicer, da se v ta zadnji čas ne mešajo in ne menjavajo bani kakor oblaki na nebu, a ravno zato morata škof in cerkev zagrebška vsakega kratkonovega bana prikupiti na svojo stran, da jima bo v pomoč in da se pravo vsikdar pripogiblje na njiju stran.

— A čemu, prosim se, je vprašal Ivan jako prostodušno, da se je Grga razjezil sam pri sebi ter planil v besedo:

— Ma, gospodar, poglej na zapad ob brdu, kaj vidiš? Vidiš stolpe, zidove, vidiš prodajalnice in oborožene meščane, ki imajo svojo lastno sodnijo. svoje poglavarje, pa se to širi in raste, debeli in širi in nam sedi skoro že na nosu. Kramarji vas nadvladajo in stlačijo vas duhovno gospodo v žep. Oni nam bodo sodili in krojili pravico, a vi jih boste pobožno slušali in poklonjali globoko, ko vam bodo vaše privilegije kraljev prikrajšavali in prirezavali po griškem vatlu.

Škof je napel oči na svojega župana ter ga pogledal nekako sumljivo. Slednjič je vskliknil:

— Grga, ti si znorel, ti blodiš! Kdo bi smel, kdo bi se drgnil storiti to?

— Ne vem, ne kdo, ne kdaj, je rekel dvorski župan povsem ravnodušno. Nu, se že najde kdo, ko bodo Gričani desetkrat močnejši nego vi.

— In če bi bilo tudi vse res, kar praviš ti, kako naj se odvrne to zlo?

Ako ne bi bilo uradnikov, sposobnih za slovensko uradovanje, bi se potrpeli. Ali tu je eden sodnikov in zapisnikar, ki znata prav dobro slovensko. Zakaj se ne ustreza strankam? Zato, ker so Italijani, ki kakor taki mrzijo naš jezik! Drugega razloga mi res ne bi videli. Zakaj mrzijo jezik, ki ga govori ves koperski okraj izveniški mesteci Koper in Milje. Izgovarjali se bodo morda s tem, da skoraj polovica strank in neitaljanskih vasi govore tudi italjansko, da torej ni potrebno, da bi razpravljali slovensko.

Nu, mi stavljamo do gg. prasanje: zakaj pa Italijani zahtevajo razprave v svojem jeziku, pa če bi znali tudi sto drugih jezikov? Zakaj ne govore oni slovensko ali nemško?

Ste razumeli? In kaj mislite, iz česa smo mi Slovenci? Misli, li, da mi nimamo srca, da ne znamo tudi mi čutiti? Misli, li, da nam ni drag in svet oni jezik ki ga nas je naša mati učila? Misli, li, da smo mi propalice, ter da ne znamo misliti, kaj je prav in kaj ni prav?

Dosti smo že napisali o tej blaženi sodnji in mislili smo, da bo vendar kedaj boljše; posebno z novimi imenovanji uradnikov. A vse je bilo „bob ob steno“. Italijan je šel, Italijan je prišel. Nasprotniki našega naroda imajo, kako se vidi, prednost povsodi. Govorilo se je, da bo na mesto pristava imenovan Slovenec, a to so bile le prazne sanje. Saj za Slovence ni mesta v Kopru! Kajti prva skrb mora biti ta, da slovensko prebivalstvo tega okraja ne pride do svojih pravic! Značilno je tudi to, da so na koperski sodnji skoraj sami Koperčani, ali ljudje, ki so navezani na Koper, ker imajo tu hišo, sorodnike i. t. d. Že kakor taki ne morejo biti prijazni nam Slovincem.

Proti trpinčenju živali imamo zakone, proti trpinčenju ljudstva pa ne. Kajti tako jezikovno uradovanje, kakor je na sodnji v Kopru, je prava muka za ljudstvo. A ni samo to. Tudi ugled sodstva samega trpi, ker so konflikti, nesporazumljenosti in vsled tega smešni prizori čisto neizogibni. Povedali smo sicer že to, a šlo je v koš. Kakor povedano že večkrat, se tudi cenitve in inventarji sestavljajo na italjanskem jeziku, čeprav (kakor gori omenjeno) slov. odvjetniki vlagajo slovenske prošnje na sodnijo, in je tudi par uradnikov, ki bi bili zmožni sestaviti slovensko. Od kar sodnja obstoji, niso se napisali slovenskega zapisnika, ne za realne, ne za mobilne cenitve, četudi je dosti vlog slovenskih. In ker so cenilni zapisniki dovoljeni tudi strankam v pogled, ala: stranka le pojdi drago plačat tolmača, da gre s teboj na sodnijo, da ti on razloži, kaj je v teh zapisnikih!! To je žalostna resnica! Plačevati moramo davke, iz katerih se plačujejo državni uradniki. A vrhu tega moramo po krivdi istih uradnikov plačevati še tolmače! V dokaz temu zadostuje en pogled v zemljiško knjigo.

Za danes naj zadostuje, a ponavljam: le za danes! Ker, ako merodajne oblasti, posebno pa c. kr. deželne sodnje predsedništvo, do katerega se obračamo s tem, ničesar ne ukrenejo, ako se ne primorajo koperske sodnje, da bo poslovala po zahtevi absolutne enakopravnosti to je, da bo s slovenskimi strankami občevala ustmeno in pismeno le v slovenskem jeziku: potem pa se obrnemo v kratkem na drugo adreso! Dolgo že odlašamo s skrajnim korakom, toda mera naše potrpežljivosti je polna.

## Domače vesti.

**Prepir radi Strossmayerjeve zapuščine.** Znano je, da je škof Strossmayer zapustil svoje premoženje izlasti dvem duhovskim ustanovam. Tekom zapuščinske razprave je hrvatski deželni erar izjavil kakor zastopnik omenjenih dveh zaklad, da nastopiti dedščine. Toda med tem so se javili ogrski finančni erar in sorodniki škofovi, da pobijejo veljavnost oporoke in da iščejo vsaki za se tretjino zapuščine. Hrvatski erar opira svoje pravo na konkordat od leta 1855, sorodniki pa pa stareje zakone. Civilni zakonik, pridržuje v moči vse stareje zakone o pravicah prelato na oporočno zapuščino premoženja. Sorodniki škofovi se naslanjajo na to in trdijo, da so odredbe konkordata, ki dovoljuje prelato,

pravo oporoke, v protuslovju s kanonično konvencijo od leta 1702, ki tega ne dovoljuje, a po civilnem zakonu je ista v kreposti. Po tej konvenciji pripada po ena tretjina zapuščine prelatove cerkvi, škofu in sorodnikom. Hrvatski deželni erar trdi, da je v Hrvatski konkordat še v moči. Zastopnik sorodnikov je osješki odvjetnik dr. M. Rein. Osješko sodišče je vzelo na znanje zahteve sorodnikov.

**Škofjski zavodi v St. Vidu nad Ljubljano.** Minolega četrtka so bili slovesno odprti dijaški seminar in konvikt, ki jih je dal zgraditi ljubljanski škof dr. Anton Jeglič. Letos sta odprta prvi in drugi razred gimnazije.

**Na Reki** je zgorela ladijedelnica Lazarus, ki je bila zgrajena leta 1900. Škode je nad pol milijona kron. Ladijedelnica je bila pri »Assicurazioni generali« zavarovana za 840.000 kron; 400 delavcev je vsled tega izgubilo delo.

**Suša** je v Dalmaciji povzročila na nekaterih mestih mnogo škode. Izlasti je škodovala grozdju.

**Tujci v Opatiji.** Od 1. septembra 1905 do vstetega 21. septembra 1905 je bilo 2431 oseb. Od 18. sept. 1905 do 21. sept. 1905 je prirastlo 421 oseb. Dne 21. sept. 1905 je bilo navzočih 1950 oseb.

**„Delavsko konsumno društvo“** pri sv. Jakobu v Trstu bo imelo svoj redni občni zbor dne 15. oktobra t. l. v prostori »Trgovsko izobraževalnega društva«, ulica S. Francesco št. 2. I. Dnevni red se objavi pravočasno. V zmislu novih pravil se računi ne bodo pošiljali na dom, pač pa bodo na razpolago v društvu vsakemu členu na vpogled od prihodnjega tedna naprej. Odbor.

**In zopet izzivanja.** Prejeli smo: Naši sosede Italijani so se vedno stari komedijasi! Mnoli petek so imeli, kakor znano, v gledališču Politeama Rossetti shod v stvari vseučilišča. Italijanski poslanci skušajo v državnem zboru pridobiti slovenske poslance za svoje vseučilišče, tržaški Italijani pa izzivajo še vedno nas svoje so-deželane!

Mnoli petek so, čim so prišli iz gledališča, »vrezali« ono od »Patrije v rešet« in so jo kasneje ponavljali še večkrat. S tem, da nas izzivajo, in omenjena pesem je nalašč složena zato, da nas izzivajo žnjo, si menda ne pridobe simpatij slovenskih zastopnikov na Dunaju!

Slepi so! A kogar hočejo bogovi uničiti, ga udarijo s slepoto!

**Samomor.** Sinoči ob 7. uri je 74 letni kmetovalec Anton Buffolini, doma iz Ponte di Piave blizu Trevisa v Italiji, na svojem posestvu št. 109 v ulici dell'Eremo skočil v vodnjak. Žena Ivanka, opazivša, da ga ni doma, ga je šlo iskat po posestvu. Prišedša do vodnjaka je videla v istega spuščeno vrv. Poklicala je svojega 32 letnega sina Petra, ki je s pomočjo drugih potegnil iz vodnjaka ono vrv, na katere koncu je bil čez pas privezan oče, ki pa je bil že mrtev. Pozvali so takoj zdravnika se zdravniške postaje, ki pa ni mogel opraviti drugega, nego konstatovati da je nesrečni stavec že mrtev.

Truplo pokojnikovo je bilo, na zahtevo družine, puščeno doma. Glede uzrokov pravijo da je bil stavec zadnje 4 leta vedno bolan in da je trpel tudi na duhu.

**Krvav pretep.** Sinoči malo pred polnočjo se je stepla mej seboj družba furlanskih delavcev, ki se je nahajala v krčmi v zagati della Scala. Pretep je navstal zato, ker je delavec Ivan Lombas po pomoti vzel jopič, ki ni bil njegov. Pretep je končal s tem, da je lastnik jopiča zadal 2 hudi rani Lombasu: eno na levo stran vratu a drugo, dolgo 55 cm. v hrbet. Ranjeni je bil najprej prenešen v lekarno Suttina, kjer mu je slučajno tam nahajajoči se zdravnik dr. Epstein podelil najnujnejšo pomoč, a potem je bil odveden v bolnišnico. O onem, ki ga je ranil, se ne ve nič.

**Loterijske številke** izžrebane dne 23. septembra 1905.  
Gradec: 67 19 80 56 78  
Dunaj: 43 45 58 2 39

**Koledar in vreme.** Danes: Kleofa, mučenec; Uroš; Taša. Jutri: Ciprijan, škof in mučenec; Ljubivoj; Stojslava. Temperatura večeraj: ob 2. uri popoldne +20° Celsius. Vreme večeraj: oblačno, večkrat hudi deževni nalivi.

## Razne vesti.

**Svedski krčmarji** starega kroja računajo da ženskam treba manje jedi in pijače nego možkim. Pri tem se drže teorije, da ženska ne more toliko pojesti, kolikor možki. Potujoča zakonska dvojica dobiva v mnogih krčmah po deželi račun za pol drugo osebo.

**Ruski jezik pri Japoncih.** Mnogo japonskih častnikov in tudi mnogo olikancev zna govoriti rusko. Na vojni šoli v Tokiju obstoji že od leta 1882 stolica za ruski jezik. Druga stolica je že pred davnim časom ustanovljena na vseučilišču v Tokiju, na kateri predava ruski jezik rojen moskovčan, imenom Kerder, ki je pa sedaj nacionaliziran Japonec. Razna tega poučujejo ruski jezik tudi na raznih viših šolah v Tokiju.

**Japonci proti pušenju tobaka med mladino.** Japonci zahtevajo, da sklene parlament zakon, po katerem bo vsem mladim ljudem, ki niso se dovršili 20 leto, prepovedano kaditi tobak. Tak zakon bi tudi pri nas ne škodoval.

**Izseljevanje iz Španske** Iz La Corune na Španskem javljajo, da prihajajo tjakaj dan na dan vlaki z izseljenci, ki so namenjeni v južno Ameriko. V Galiciji so se iz mnogih vasi že skoraj vsi prebivalci izselili. Agentje za izseljevanje so najeli 15 velikih transatlantskih parnikov za prevažanje izseljencev. Časniki pozivljajo vlado, naj stori potrebne korake proti temu izseljevanju v masah.

**Tovarniški delavci na Japonskem.** Francozki list »Revue Bleue« je priobčil zanimivih člankov o japonskem delavstvu. Moderna Japonska šteje sedaj v veleindustrijalnih podjetjih nad 400.000 delavcev. To število je zelo neznatno v primeri z Angležko, Francozko in Italijo, kakor tudi Nemčijo in ameriškimi Zedinjenimi ameriškimi državama. Ako pa uvažujemo dejstvo, da je bilo na Japonskem pred četrstoletja le nekoliko stotin industrijalnih delavcev, moramo priznati, da je današnje število ogromno. Navedeno število 400.000 delavcev in delavk je razdeljeno na 1400 tovarn. Povprečno število na vsako tovarno iznaša torej 120 oseb. Tovarna Kanefugaski-ja v Tokiju ima 3000 delavcev; Boreki v Osakiju 4000, tovarna za cigarete Mouraj v Kiotu 5000 delavskih moči. V zavodih za svileni industrijo je 129.000, pri industriji tkanja 113.000 delavcev in delavk. Organizacija na Japonskem ne deli tovarniškega dela od male obrti, mali obrtniki pričenjajo v svojih delavnicah delovati vedno več za tovarne. Tako je v Kiotu 4000 malih obrtnikov, ki delajo za tovarno Mitsoni. — V nobeni deželi sveta ne igra žena toliko ulogo v navadnem življenju kakor na Japonskem. Na Angležkem, Francozskem in Ruskem zaostaja število ženskega osebja v tovarnah za možkimi. V Tokiju in Osakiju se dogaja večkrat, da je število ženskih delavskega osebja deset krat več nego število možkih. Od 3000 v tovarni Kanefugaski zaposlenih je 2700 ženskih. Kar se tiče socialnega vprašanja, ne ščitijo državni zakoni dolavca nimalo, tako, da se dogaja večkrat, da delavci delajo 16 do 17 ur na dan. Prvi socialni zakonski načrt je bil izdelan na Japonskem leta 1897, toda tovarnarji so znali preprečiti, da ta zakonski načrt ni postal zakonom, tako, da ga ministerstvo ni niti predložilo parlamentu.

No, japonsko delavstvo se s svojo osodo popolnoma zadovoljuje. Isto tudi ne zapušča tovarn, ker ima tukaj več ugodnosti, nego li v svojih hišah. Po zimi je tukaj topleje, po leti pa hladneje. V vsaki tovarni se nahaja večji prostor, kjer se delavec lahko odpočije, seveda je vse v primitivnem stanu. Nadalje je v vsaki tovarni tudi krčma, tako, da je na eno stran delavstvo povsem preskrbljeno, kar se tiče hrane in pijače, na drugi strani pa ostaja tovarnarjem denar zopet v roki, ker delavci potrošajo svoj zaslužek večinoma v njihovi krčmi.

Narodni kolek je  
vdebiti pri upravi  
„Edinost“

## Gospodarsko.

**Sladkor** Skupno produkcijo sladkorja iz repe cenijo letos v Evropi na 6.050.000 tonelat nasproti 4.700.000 lanskega leta, produkcijo sladkorja iz sladkorne trstike pa na 7.350.000 nasproti lanske 6.510.000. Potemtakem iznaša vsa produkcija sladkorja 13.400.000 tonelat, nasproti 11.110.000 lanskega leta.

**F. Pertot urar**  
TRST - ul. Poste nuove št. 9  
priporoča velik izbor ur: Omega, Schaffhouse, Longines, Tavanis itd. kakor tudi zlate, srebrne in kovinske ure za gospe. Izbor ur za birmo. Sprejema popravilja po nizkih cenah.

**Sode** nove in stare po najnižjih cenah ima v zalogi sodar Fran Budan v Trstu, ul. Boscchetto št. 28 (uhod iz ulice Paduina št. 21).

Sprejemajo se vsakovrstna dela in po posebnih načrtih.  
Ilustrovan cenik brezplačno in franko.

**Tovarna pohištva**  
== RAFAEL ITALIA ==  
Velikansko skladišče in razstava  
pohištva in tapetarij  
TRST  
ulica Malcanton št. 1  
po zelo nizkih cenah.

**ANTON SKERL**  
mehanič, zapriseženi zvedenec.  
Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst.  
Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“.  
Napeljava in zaloga električnih zvončkov. Izključna prodaja gramofonov, zvončkov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje živalnih strojev, koles, motokoles itd. Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah. TELEFON št. 1734.

**Pijančljivost**  
se odpravi za vedno z uporabo praha „Zoa“, kateri je bil že preskusen v toliko slučajih z izvrstnim uspehom. Ta prah, ki nima nikakega okusa, se zamore nevidno natositi pijancu meji pijačo. — Ena skatljica, ki zadošča za popolno odpravo pijančljivosti K 10 — franco carine in diskretno. Mnogo nesrečnejev, ki so imeli to bolezen, so se povrnil k obitelji in družbi in na milijone teh ljudi so bili odrešeni tega strastnega in grdega bremena. Nestevilno zahvalnih pism je na razpolago. Pošila se po predplačilu ali s povzetjem od glavne zaloge **Lodovico Pollak, Milan (Italija)**. Pisma v Italijo stanejo 25, dopisnice 10 st. Odgovarja se v vseh jezikih.

**M. SALARINI**  
v ulici Ponte della Fabbra št. 2.  
(Vogal ul. Torrente.)  
Pomlad! Poletje!

**Zaloga oblek in površnikov**  
za gospe, dečke in otroke, velik izbor platnene obleke in kostumov, raznovrstne jope ter rumena in modra obleka za delavce.

Nov dohod blaga za obleke po meri, koje se zvrše točno in hitro po zelo nizkih cenah.

**Na deželo vzorci brezplačno in franko.**  
PODružnica:  
„ALLA CITTA DI LONDRA“  
ul. Poste nuove št. 5. (vogal ul. Torre bianca)

**Tovarna pohištva**  
**Aleksander Levi Minzi**  
ulica Tesa št. 52. A (lastna hiša).  
**ZALOGA:**  
PIAZZA ROSARIO (šolsko poslopje).  
Cene, da se ni bati nobene konkurence.  
Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.  
Ilustrovan cenik brezplačno in franko

**TOVARNA POHIŠTVA IGNAČ KRON**  
TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 3  
IZBLOTANJE PO NAJMODERNEJŠIH METODEH  
KATALOGI BREZPLAČNO